

Rusiya hədəfləri üçün informasiya fəaliyyətindən istifadə edir

Milli təhlükəsizlik təkcə hərbi elita tərəfindən müəyyən edilən bir anlayış olmadığı kimi, xarici siyasət prioritetlərinin yerinə yetirilməsinin də təyinatı üzrə olmayan vəzifə, funksiya və səlahiyyətlərlə yükləndiyini görürük. Mətbuat müasir dövrdə hər zaman göründüyündən daha ciddi formada milli təhlükəsizliyin olduğu qədər xarici siyasətin də ayrılmaz bir parçasına, alətinə çevrilib.

Milli Məclisin deputatı Azər Badamov "Azərbaycan" qəzetinə açıqlamasında bildirib ki, beynəlxalq münasibətlər sistemində bu alətlərdən istifadəyə üz tutan dövlətlərin sayı az deyil. Onlardan biri, indiki məqamda bəlkə də birincisi Rusiyadır. Rusiya lazım gəldikdə mediaya xarici siyasətdə məhdudlaşdırıcı, ya da bu siyasətin təhrikçisi kimi yanaşır. Media məkanından əsasən xarici siyasət elitasına tabe olmaqla çox vaxt ictimai rəylə bağlı manipulyasiya və təsir rıçağı kimi istifadə olunur. Bu istiqamətdə jurnalistlərlə məxfi xidmətlər arasında çox sıx əlaqələr yaradılır. "Jurnalistika etik standartlara riayət etmək" və ya "toplumu təhlükəli məlumatlardan qorumaq" kimi çərçivələrdən kobud surətdə kənara çıxarılır. Bir növ "kütləvi şüur" formalaşdırılır ki, "kütlə" istənilən an onların çaldığı havaya oynasın. Əgər əvvəllər media insanların məlumat əldə etmək imkanı demək idisə və bu, ən azı nəzəri olaraq insanları yaxınlaşdırırdısa, indiki reallıqlar kontekstində media insanları, toplumları uzaqlaşdırmağa xidmət edir. "Mətbuat kütləvi miqyasda mövcud olduğundan, böyük məşabətdə həm də siyasət deməkdir. Bu siyasətdə istənilən kiçik söz, davranış belə böyük əhəmiyyət kəsb edir. Təhlükəli məsələ odur ki, Rusiya bu gün jurnalistləri qorxu mənbə-

yi kimi saxlayır, casus proqramlarının və müşahidə texnologiyalarının tətbiqinə imkan yaradır. Rusiya hökuməti ictimai maraqla milli təhlükəsizlik arasında aydın fərq qoymalıdır. İllər ərzində Rusiya atdığı addımlarla sovet dövrünün alətlərini modernləşdirməyə və onları müasir mürəkkəb informasiya mühitinə uyğunlaşdırmağa hazır olduğunu iddia etdi. Ötən dövr ərzində müxtəlif üsullardan istifadə edərək, hərbi planlamasını da bunun üzərində qurdu. Bu yolda media onun "dadına çatdı". Hərbi olmaqla hər növ əməliyyatlarda informasiyaya əsaslanan fəaliyyətlərə üstünlük verildi", - deyə o bildirib.

Deputat qeyd edib ki, Rusiyanın informasiya kampaniyası 2007-ci il "Xarici Siyasət İcmalı" və 2009-cu il "Dövlət Təhlükəsizliyi İcmalı" kimi siyasi sənədlərdə əksini tapmış və "Xaricdə Yaşayan Həmvətənlərə dair Dövlət Siyasəti haqqında" federal qanun kimi qanunvericilik təşəbbüsləri ilə dəstəklənən Rusiya hökumətinin strateji addımları kontekstində təhlil edilməlidir. Burada həmvətənlər anlayışı xüsusi diqqət çəkir, çünki bu, Rusiyanın dövlətin xaricdəki soydaşlarını onların hüquqlarına və ya fiziki rifahına hər hansı təhlükədən müdafiə etmək vəzifəsini qanuniləşdirməyə imkan verir. Bu həm də ən çox keçmiş SSRİ ərazisini hədəfə

alaraq Rusiya Federasiyasının hüddudlarından kənarda vahid rusdilli informasiya sferasının saxlanması nəzərdə tutan "rus dünyası" adlanan məkanın qorunması zərurətinin izahına gətirib çıxarır. Rusiya hökumətinin kütləvi informasiya vasitələri üzərində uzun müddət inkişaf etmiş nəzarəti müxtəlif informasiya kampaniyalarının həyata keçirilməsində mühüm amil olub. Məsələn, bu ölkənin əsas telekanalları istənilən böhranın əvvəlindən bu və ya digər vəziyyətlə bağlı fikirlərin formalaşmasında fəal iştirak edir. Nəzarət isə birbaşa mərkəz tərəfindən həyata keçirilir. Habelə mərkəzin nəzarətində olan internet "trollinqi" də bu işlərdə böyük paya malikdir.

A.Badamov deyib ki, Rusiya bu addımları sisteməlik, koordinasiyalı şəkildə qurub: "Odur ki, media üzərindəki mövcud nəzarət azad mediaya malik demokratik dövlətlərə Rusiya hökumətinin güclü, sinxron mesajlaşması ilə rəqabət aparmasına çətinlik yaratmağa hədəflənib. Rus rəvayətində bir neçə dominant mövzu var ki, onlardan ən başlıcası Rusiyanın təbii üstünlüyünü tanıyan rus dünyasının təbliğidir. Digər mühüm bir mövzu postsəvət məkanını hədəf alaraq öz

ölkələrini idarə edə bilməyən, dövlətçiliyini qoruyub saxlamaq iqtidarında olmayan, onları guya psevdomillət kimi qələmə verərək hansısa böyük dövlətlərin marağını yerinə yetirən aktor kimi təqdim etməkdir. Rusiyanın "Sputnik" agentliyi bu istiqamətdə hərəkətvərici qüvvələrdən biri olub. Agentliyin əməkdaşlarının Azərbaycanla bağlı fəaliyyətlərində açıq şəkildə Rusiya Federasiyasının Federal Təhlükəsizlik Xidməti ilə əməkdaşlıqları müəyyən edilib. Bu şəxslər jurnalist fəaliyyəti çərçivəsini aşdıqları üçün dövlətimiz qanun müstəvisində həyata keçirilən hüquqi tədbir kimi onları saxlayıb. Azərbaycan dövləti qanundankənar heç bir addım atmır. "Sputnik Azərbaycan"ın rəhbəri İqor Kartavix və baş redaktor Yevgeni Belousov casusluqla məşğul olduqlarından onların saxlanılması tam qanunauyğundur. Bu cür jurnalistlərin fəaliyyəti illər ərzində sistemli şəkildə, uzunmüddətli sərmayələr və investisiyalar ilə dəstəklənib".

Deputat vurğulayıb ki, Rusiya tərəfindən həyata keçirilən informasiya kampaniyası aparılan hərbi və ideoloji əməliyyatlarla sıx bağlıdır. Sülh və müharibə, xarici hərbi qüvvə, yerli özünümüdafiə qrupları arasındakı sərhədlərin bulanıq olduğu vaxtda və əsas döyüş anlayışı fiziki zəmindən uzaq olduğundan əhalinin qəlbinə və şüuruna yeridilən bir anlayış var ki, bu da digər xalqların aşağılanması və təhqir olunmasıdır. Bu isə birmənalı qəbul olunmazdır. Hərbi əməliyyatlara paralel olaraq intensiv informasiya kampaniyası, kiber-müharibə və yüksək təlim keçmiş xüsusi əməliyyat qrup-

larının fəaliyyətini birləşdirən hibrid, asimmetrik müharibə Rusiyanın üz tutduğu əsas yollardan biridir ki, artıq hər bir aktor nəinki bunları aydın görür, həm də hər şeyi və hər kəsi öz adı ilə çağırır.

A.Badamov bildirib ki, Rusiyanın hekayəsi əsasən tarixi yaddaşla əsaslanır. Öz auditoriyasını, o cümlədən xaricdəki həmvətənlərini hərtərəfli başa düşməsi üçün tarixi yaddaşdan istifadə edilir. Rusiyanın informasiya kampaniyası əhalisi və xaricdəki həmvətənlər olmaqla öz auditoriyasına təsir etməkdə "uğurlu" olsa da, digər auditoriyaları radikallaşdırdığı və özündən uzaqlaşdırdığı üçün qeyri-məhsuldarlıq daşıyır. "Dezinformasiya kampaniyaları zaman keçdikcə məhv olur. Yalan və saxtakarlığı inkar etmək üçün getdikcə daha çox faktiki dəlillər üzə çıxır, bu baxımdan dezinformasiya kampaniyaları zamanla azalır. Rusiyanın xarici siyasət strategiyasında informasiya aspekti böyük önəm daşıyır. Siyasi və hərbi məqsədlərinə çatmaq üçün Rusiya öz hədəflərinə doğru gedən yolda asimmetrik və informasiya fəaliyyətlərindən istifadə edir. Bunlara aldatma, informasiya və psixoloji əməliyyatlar, sosial media, ingilis və rus dillərində peyk televiziya vasitəsilə yalan təbliğat kimi sovet dönmindən günümüze qədər süzülmiş üsullar, metodlar daxildir. Rusiyanın digər ölkəyə təsirini artırmaq və ya təzyiq göstərmək üçün seçdiyi yol ən azından Azərbaycana qarşı münasibətdə düzgün deyil", - deyə deputat əlavə edib.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"